טבע

עֲגוּרִים בָּאוּ לְאַגְמוֹן הַחוּלָה

בַּסְתָּיו צִיפּוֹרִים רַבּוֹת עָפוֹת מִן הַצָּפוֹן לַדָּרוֹם.

הָעֲגוּרִים בָּאִים מֵרוּסְיָה, מִפִּינְלַנְד וּמֵאֶסְטוֹנְיָה.

הֵם עוֹצְרִים בְּיִשְׂרָאֵל, בְּאַגְמוֹן הַחוּלָה בַּצָּפוֹן.

בְּיוֹם שְׁלִישִׁי בַּבּוֹקֶר סָפְרוּ שָׁם בְּעֵרֶךְ 10,600 עֲגוּרִים.

בַּיּוֹם הָעֲגוּרִים אוֹכְלִים בַּשָּׂדוֹת, וּבַלַּיְלָה הֵם יְשֵׁנִים בָּאֲגַם.

חֵלֶק מֵהֶם נִשְׁאָרִים כָּאן עַד סוֹף הַחוֹרֶף.

אַתֶּם רוֹצִים לִרְאוֹת אוֹתָם? אֶפְשָׁר לָבוֹא לָאַגְמוֹן!

מילון · Szószedet

עָגוּר (עֲגוּרִים)	daru (daruk)	צִיפּוֹר	madár	סְתָיו	ősz
עָפוֹת	repülnek	אֲגַם	tó	שָׂדוֹת	mezők, szántóföldek
סָפְרוּ	megszámolták	חוֹרֶף	tél		

שאלות · Kérdések

1. מֵאֵיפֹה בָּאִים הָעֲגוּרִים?
2. אֵיפֹה הֵם עוֹצְרִים בְּיִשְׂרָאֵל?
3. כַּמָּה עֲגוּרִים סָפְרוּ בְּיוֹם שְׁלִישִׁי?
4. מָה הָעֲגוּרִים עוֹשִׂים בַּלַּיְלָה?

כאן בבודפשט

נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל בְּבוּדָפֶשְׁט

יִצְחָק הֶרְצוֹג הוּא נְשִׂיא מְדִינַת יִשְׂרָאֵל.

בְּיוֹם שְׁלִישִׁי הוּא בִּיקֵר בְּבוּדָפֶשְׁט.

הוּא נִפְגַּשׁ עִם נְשִׂיא הוּנְגַרְיָה וְעִם רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה.

הֶרְצוֹג הִזְמִין אֶת רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה לְבַקֵּר בְּיִשְׂרָאֵל.

הוּא דִּיבֵּר גַּם בְּכֶנֶס שֶׁל יְהוּדִים מִכָּל הָעוֹלָם.

לִפְנֵי 35 שָׁנָה גַּם אַבָּא שֶׁלּוֹ, חַיִּים הֶרְצוֹג, בִּיקֵר בְּבוּדָפֶשְׁט.

גַּם הוּא הָיָה נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל.

מילון · Szószedet

נָשִׂיא	elnök	מְדִינָה	állam, ország	בִּיקֵר	meglátogatta, látogatást tett
רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה	miniszterelnök	הִזְמִין	meghívta	כֶּנֶס	konferencia
הָעוֹלָם	a világ	אַבָּא	apa		

שאלות · Kérdések

1. מִי הוּא יִצְחָק הֶרְצוֹג?
2. עִם מִי הוּא נִפְגַּשׁ בְּבוּדָפֶשְׁט?
3. אֶת מִי הוּא הִזְמִין לְיִשְׂרָאֵל?
4. מִי בִּיקֵר בְּבוּדָפֶשְׁט לִפְנֵי 35 שָׁנָה?

© IvritNews4U.com · מותר להדפיס לשימוש בכיתה, עם ציון המקור

מדע

דוֹקְטוֹר בְּגִיל 15

לוֹרָן סִימוֹנְס הוּא נַעַר מִבֶּלְגְיָה. הוּא בֶּן 16.

הוּא גָּמַר אֶת הַתִּיכוֹן בְּגִיל 8!

בְּגִיל 11 הוּא קִיבֵּל תוֹאַר רִאשׁוֹן בָּאוּנִיבֶרְסִיטָה.

בְּגִיל 15 הוּא כְּבָר הָיָה דוֹקְטוֹר לְפִיזִיקָה.

עַכְשָׁיו הוּא בָּא לְיִשְׂרָאֵל, לְאוּנִיבֶרְסִיטַת בַּר־אִילָן.

הוּא רוֹצֶה לַחְקוֹר אֵיךְ אֲנָשִׁים יְכוֹלִים לִחְיוֹת יוֹתֵר שָׁנִים.

שַׂגְרִיר יִשְׂרָאֵל בְּבֶלְגְיָה אָמַר שֶׁהוּא אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַמַּדָּע.

מילון · Szószedet

נַעַר	kamasz, fiú	גִּיל	életkor	תִּיכוֹן	gimnázium, középiskola
תוֹאַר רִאשׁוֹן	alapdiploma (BA/BSc)	אוּנִיבֶרְסִיטָה	egyetem	לַחְקוֹר	kutatni
מַדָּע	tudomány	שַׂגְרִיר	nagykövet		

שאלות · Kérdések

1. מֵאֵיפֹה לוֹרָן סִימוֹנְס, וּבֶן כַּמָּה הוּא?

2. בְּאֵיזֶה גִּיל הוּא גָּמַר אֶת הַתִּיכוֹן?

3. מָתַי הוּא הָיָה דוֹקְטוֹר?

4. לָמָּה הוּא בָּא עַכְשָׁיו?

ארכאולוגיה

יִשְׂרָאֵל הֶחֱזִירָה כֵּלִים עַתִּיקִים לְיָוָן

לִפְנֵי שֵׁשׁ שָׁנִים הַמִּשְׁטָרָה בְּיִשְׂרָאֵל מָצְאָה הַרְבֵּה כֵּלִים עַתִּיקִים.

הַכֵּלִים הָיוּ בְּמַחְסָנִים בְּמֶרְכַּז הָאָרֶץ.

22 מֵהֶם בָּאוּ מִיָּוָן. הֵם בְּנֵי יוֹתֵר מִ־2,000 שָׁנָה.

עַל חֵלֶק מֵהַכֵּלִים יֵשׁ צִיּוּרִים מִסִּיפּוּרִים יְוָנִיִּים.

בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, 13 בְּאוֹקְטוֹבֶר, יִשְׂרָאֵל הֶחֱזִירָה אֶת הַכֵּלִים לְיָוָן.

הַטֶּקֶס הָיָה בַּמּוּזֵיאוֹן הָאַרְכֵיאוֹלוֹגִי בְּאָתוּנָה.

זוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַחֲזִירָה עַתִּיקוֹת לְיָוָן.

מילון · Szószedet

כֵּלִים	edények	עַתִּיקִים	ősiek, régiek
מַחְסָנִים	raktárak	יָוָן	Görögország
הֶחֱזִירָה	visszaadta	טֶקֶס	ünnepség
מִשְׁטָרָה	rendőrség		
צִיּוּרִים	képek, festmények		

שאלות · Kérdések

1. מָה מָצְאָה הַמִּשְׁטָרָה לִפְנֵי שֵׁשׁ שָׁנִים?

2. כַּמָּה כֵּלִים בָּאוּ מִיָּוָן?

3. מָה יֵשׁ עַל חֵלֶק מֵהַכֵּלִים?

4. אֵיפֹה הָיָה הַטֶּקֶס?

ספורט

שְׁנֵי מִתְעַמְּלִים יִשְׂרְאֵלִים בַּגְּמָר

בְּהוֹלַנְד יֵשׁ עַכְשָׁיו אֲלִיפוּת הָעוֹלָם בְּהִתְעַמְּלוּת.

אַרְטְיוֹם דּוֹלְגוֹפְּיָאט הוּא מִתְעַמֵּל יִשְׂרְאֵלִי מְפוּרְסָם.

הוּא זָכָה בִּשְׁתֵּי מֶדַלְיוֹת בָּאוֹלִימְפְּיָאדָה.

נוֹעַם בָּרְקוֹבִיץ׳ הוּא מִתְעַמֵּל יִשְׂרְאֵלִי צָעִיר.

שְׁנֵיהֶם עָלוּ לַגְּמָר בְּתַרְגִּיל הַקַּרְקַע.

זוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁשְּׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים בַּגְּמָר הַזֶּה.

הַגְּמָר יִהְיֶה בְּשַׁבָּת, 24 בְּאוֹקְטוֹבֶּר.

מילון · Szószedet

אֲלִיפוּת הָעוֹלָם	világbajnokság	הִתְעַמְּלוּת	torna	מִתְעַמֵּל	tornász
מְפוּרְסָם	híres	זָכָה	nyert	צָעִיר	fiatal
גְּמָר	döntő	תַּרְגִּיל הַקַּרְקַע	talajgyakorlat		

שאלות · Kérdések

1. אֵיפֹה יֵשׁ עַכְשָׁיו אֲלִיפוּת הָעוֹלָם?
2. כַּמָּה מֶדַלְיוֹת אוֹלִימְפִּיּוֹת יֵשׁ לְדוֹלְגוֹפְּיָאט?
3. בְּאֵיזֶה תַּרְגִּיל הֵם עָלוּ לַגְּמָר?
4. מָתַי הַגְּמָר?

חברה

96 אַמְבּוּלַנְסִים לְיוֹם הַהוּלֶדֶת

מָגֵן דָּוִד אָדוֹם עוֹזֵר לַאֲנָשִׁים חוֹלִים וּפְצוּעִים בְּיִשְׂרָאֵל.

הַשָּׁנָה מָגֵן דָּוִד אָדוֹם בֶּן 96.

לְיוֹם הַהוּלֶדֶת הֵם קִיבְּלוּ 96 אַמְבּוּלַנְסִים חֲדָשִׁים.

אֶת הָאַמְבּוּלַנְסִים קָנוּ תּוֹרְמִים מִשָּׁבַע מְדִינוֹת.

בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ כְּבָר בְּעֵרֶךְ 2,000 אַמְבּוּלַנְסִים שֶׁל מָגֵן דָּוִד אָדוֹם.

אֲנָשִׁים מִמָּגֵן דָּוִד אָדוֹם עָזְרוּ גַּם בְּדָרוֹם סוּדָן, בְּאַפְרִיקָה.

הֵם לִימְּדוּ אֵיךְ לַעֲזוֹר לִפְצוּעִים עִם סָדִין, מַגֶּבֶת וּמַקֵּל.

מילון · Szószedet

אַמְבּוּלַנְס	mentőautó	חוֹלִים	betegek	פְּצוּעִים	sérültek		
יוֹם הוּלֶדֶת	születésnap	תּוֹרְמִים	adományozók	לִימְּדוּ	tanítottak		
סָדִין	lepedő	מַגֶּבֶת	törölköző				

שאלות · Kérdések

1. בֶּן כַּמָּה מָגֵן דָּוִד אָדוֹם?

2. מָה הֵם קִיבְּלוּ לְיוֹם הַהוּלֶדֶת?

3. מִי קָנָה אֶת הָאַמְבּוּלַנְסִים?

4. מָה הֵם לִימְּדוּ בְּדָרוֹם סוּדָן?

עֲגוּרִים בָּאוּ לְאַגְמוֹן הַחוּלָה

תשובות למורה · Megoldások

1. מֵרוּסְיָה, מִפִּינְלַנְד וּמֵאֶסְטוֹנְיָה.
2. בְּאַגְמוֹן הַחוּלָה, בַּצָּפוֹן.
3. בְּעֵרֶךְ 10,600.
4. הֵם יְשֵׁנִים בָּאֲגַם.

נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל בְּבוּדָפֶשְׁט

תשובות למורה · Megoldások

1. נְשִׂיא מְדִינַת יִשְׂרָאֵל.
2. עִם נְשִׂיא הוּנְגָּרְיָה וְעִם רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה.
3. אֶת רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הוּנְגָּרְיָה.
4. אַבָּא שָׁלוֹ, חַיִּים הֶרְצוֹג.

דּוֹקְטוֹר בְּגִיל 15

תשובות למורה · Megoldások

1. מִבָּלְגִּיָה; הוּא בֶּן 16.
2. בְּגִיל 8.
3. בְּגִיל 15.
4. לְיִשְׂרָאֵל, לְאוּנִיבֶרְסִיטַת בַּר־אִילָן.

יִשְׂרָאֵל הֶחֱזִירָה כֵּלִים עַתִּיקִים לְיָוָן

תשובות למורה · Megoldások

1. הַרְבֵּה כֵּלִים עַתִּיקִים.
2. 22.
3. צִיּוּרִים מְסִפּוּרִים יְוָונִיִּים.
4. בַּמּוּזֵיאוֹן הָאַרְכֵאוֹלוֹגִי בְּאָתוּנָה.

שְׁנֵי מִתְעַמְּלִים יִשְׂרְאֵלִים בַּגְּמָר

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּהוֹלַנְד.
2. שְׁתַּיִם.
3. בְּתַרְגִּיל הַקַּרְקַע.
4. בְּשַׁבָּת, 24 בְּאוֹקְטוֹבֶּר.

96 אַמְבּוּלַנְסִים לְיוֹם הַהוּלֶדֶת

תשובות למורה · Megoldások

1. בֶּן 96.
2. 96 אַמְבּוּלַנְסִים חֲדָשִׁים.
3. תּוֹרְמִים מִשָּׁבַע מְדִינוֹת.
4. אֵיךְ לַעֲזוֹר לִפְצוּעִים עִם דְּבָרִים פְּשׁוּטִים, כְּמוֹ סָדִין, מַגֶּבֶת וּמַקֵּל.

טבע

נְדִידַת הַסְּתָיו: יוֹתֵר מִ־10,000 עֲגוּרִים בְּאַגְמוֹן הַחוּלָה

בְּכָל סְתָיו צִיפּוֹרִים רַבּוֹת עוֹבְרוֹת מֵעַל יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכָּן דָּרוֹמָה. אַחַת הַצִּיפּוֹרִים הַמְּפוּרְסָמוֹת הִיא הָעָגוּר הָאָפוֹר. הָעֲגוּרִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הָעוֹנָה הִגִּיעוּ לְאַגְמוֹן הַחוּלָה, בִּצְפוֹן הָאָרֶץ, כְּבָר בִּתְחִילַת אוֹקְטוֹבֶּר.

בְּיוֹם שְׁלִישִׁי הַשָּׁבוּעַ, עִם אוֹר רִאשׁוֹן, עָרְכוּ בָּאַגְמוֹן אֶת הַסְּפִירָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הָעוֹנָה, וְסָפְרוּ בְּעֵרֶךְ 10,600 עֲגוּרִים. הָעֲגוּרִים בָּאִים בְּעִיקָּר מִצְּפוֹן־מַעֲרַב רוּסְיָה, וְגַם מִפִּינְלַנְד וּמֵאֶסְטוֹנְיָה. חֵלֶק מֵהֶם יַמְשִׁיכוּ דָּרוֹמָה, עַד אֲגַם טָאנָה בְּאֶתְיוֹפְיָה, וְחֵלֶק יִשָּׁאֲרוּ בָּאֵזוֹר עַד סוֹף הַחוֹרֶף.

לָמָּה דַּוְקָא כָּאן? בַּיּוֹם הָעֲגוּרִים מְחַפְּשִׂים אוֹכֶל בַּשָּׂדוֹת שֶׁל עֵמֶק הַחוּלָה, וּבַלַּיְלָה הֵם חוֹזְרִים לָאֲגַם. הַמַּיִם שׁוֹמְרִים עֲלֵיהֶם מִפְּנֵי חַיּוֹת טֶרֶף. לְיַד הָעֲגוּרִים אֶפְשָׁר לִרְאוֹת שָׁם גַּם שַׁקְנָאִים, פְּלָמִינְגוֹ וְעוֹפוֹת דּוֹרְסִים.

עִנְבָּר שְׁלוֹמִית רוּבִין, מְנַהֶלֶת הַשָּׂטָח בְּאַגְמוֹן הַחוּלָה, מַזְמִינָה אֶת הַצִּיבּוּר לָבוֹא וְלִרְאוֹת אֶת הַנְּדִידָה.

מילון · Szószedet

נְדִידָה	(madár)vonulás	עוֹנָה	évszak, szezon
בְּעִיקָּר	főleg	יַמְשִׁיכוּ	továbbmennek
שַׁקְנַאי	pelikán	עוֹפוֹת דּוֹרְסִים	ragadozó madarak
סְפִירָה	számlálás	חַיּוֹת טֶרֶף	ragadozók

שאלות · Kérdések

1. מָתַי הִגִּיעוּ הָעֲגוּרִים הָרִאשׁוֹנִים לָאַגְמוֹן?
2. מֵאַיפֹה בָּאִים הָעֲגוּרִים, וּלְאָן חֵלֶק מֵהֶם מַמְשִׁיכִים?
3. מָה עוֹשִׂים הָעֲגוּרִים בַּיּוֹם, וּמָה בַּלַּיְלָה?
4. אֵילוּ צִיפּוֹרִים אֲחֵרוֹת אֶפְשָׁר לִרְאוֹת בָּאַגְמוֹן?

כאן בבודפשט

הַנָּשִׂיא הֶרְצוֹג בְּבוּדָפֶשְׁט: פְּגִישׁוֹת, כֶּנֶס וְזִיכָּרוֹן מִשְׁפַּחְתִּי

נְשִׂיא הַמְּדִינָה, יִצְחָק הֶרְצוֹג, בִּיקֵּר בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, 20 בְּאוֹקְטוֹבֶּר, בְּבוּדָפֶשְׁט. זֶה הָיָה בִּיקוּר קָצָר שֶׁל 12 שָׁעוֹת. בְּאַרְמוֹן שאנדור הוּא נִפְגַּשׁ עִם נְשִׂיא הוּנְגַרְיָה, אנדראש באקה, וּבְבֵית הַפַּרְלָמֶנְט – עִם רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה, פטר מגיאר. הֶרְצוֹג הִזְמִין אֶת מגיאר לְבַקֵּר בְּיִשְׂרָאֵל, וּמגיאר כָּתַב שֶׁהוּא שָׂמֵחַ לְקַבֵּל אֶת הַהַזְמָנָה.

נְשִׂיא הוּנְגַרְיָה אָמַר שֶׁבְּהוּנְגַרְיָה חַיָּה אַחַת הַקְּהִילוֹת הַיְּהוּדִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּמֶרְכַּז אֵירוֹפָּה, וְשֶׁהַיְּהוּדִים יְכוֹלִים לִשְׁמוֹר שָׁם עַל הַדָּת וְעַל הַמָּסוֹרֶת שֶׁלָּהֶם בְּחוֹפֶשׁ. הוּא הוֹסִיף שֶׁהַמְּדִינָה מְגַנָּה כָּל סוּג שֶׁל אַנְטִישֶׁמִיּוּת. הֶרְצוֹג הוֹדָה לְהוּנְגַרְיָה עַל הַמַּאֲבָק בָּאַנְטִישֶׁמִיּוּת.

בּוּדָפֶשְׁט אֵירְחָה גַּם כֶּנֶס שֶׁל "קוֹל הָעָם" – יוֹזְמָה שֶׁל הֶרְצוֹג שֶׁמְּחַבֶּרֶת בֵּין מַנְהִיגִים יְהוּדִים מִיִּשְׂרָאֵל וּמִכָּל הָעוֹלָם. בַּכֶּנֶס אָמַר הֶרְצוֹג: "כָּל מָה שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׁפִּיעַ עַל יְהוּדִים בְּרַחֲבֵי הָעוֹלָם". בְּסוֹף הַבִּיקוּר נִפְגַּשׁ הֶרְצוֹג לְשִׂיחָה מְשׁוּתָּפֶת עִם מַנְהִיגֵי הַקְּהִילוֹת הַיְּהוּדִיּוֹת בְּהוּנְגַרְיָה.

הַבִּיקוּר הָיָה מְיוּחָד גַּם בִּשְׁבִיל הֶרְצוֹג עַצְמוֹ. לִפְנֵי 35 שָׁנָה, בְּיוּנִי 1991, אָבִיו, חַיִּים הֶרְצוֹג, הָיָה הַנָּשִׂיא הָרִאשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָרַךְ בִּיקוּר מַמְלַכְתִּי בְּהוּנְגַרְיָה. הֶרְצוֹג הִזְכִּיר גַּם שֶׁהַשָּׁנָה מְצַיְּינִים 70 שָׁנָה לַמַּהְפֵּכָה הַהוּנְגָרִית שֶׁל 1956.

מילון · Szószedet

בִּיקוּר	látogatás	אַרְמוֹן	palota	הַזְמָנָה	meghívás
מָסוֹרֶת	hagyomány	מְגַנָּה	elítéli	יוֹזְמָה	kezdeményezés
מַנְהִיגִים	vezetők	מַהְפֵּכָה	forradalom		

שאלות · Kérdések

1. עִם מִי נִפְגַּשׁ הֶרְצוֹג, וְאֵיפֹה?

2. מָה אָמַר נְשִׂיא הוּנְגַרְיָה עַל הַקְּהִילָה הַיְּהוּדִית?

3. מָה זֶה "קוֹל הָעָם"?

4. לָמָּה הַבִּיקוּר הָיָה מְיוּחָד בִּשְׁבִיל הֶרְצוֹג?

מדע

בֶּן 16, עִם דּוֹקְטוֹרָט: הַגָּאוֹן הַצָּעִיר מִבֶּלְגְיָה מַגִּיעַ לְבַר־אִילָן

לוֹרָן סִימוֹנְס נוֹלַד בָּעִיר אוסטנדה שֶׁבְּבֶלְגְיָה, וְהַסִּיפּוּר שֶׁלּוֹ נִשְׁמָע כְּמוֹ סֶרֶט. הוּא גָּמַר בֵּית סֵפֶר יְסוֹדִי בְּגִיל שֵׁשׁ וְתִיכוֹן בְּגִיל שְׁמוֹנָה. אַחַר כָּךְ לָמַד הַנְדָּסַת חַשְׁמַל בְּהוֹלַנְד, וְעָבַר לְלִמּוֹד פִיזִיקָה בְּאוּנִיבֶרְסִיטַת אנטוורפן.

בְּגִיל 11 הוּא קִיבֵּל תּוֹאַר רִאשׁוֹן, בְּגִיל 12 – תּוֹאַר שֵׁנִי, וּבְגִיל 15 – דּוֹקְטוֹרָט בְּפִיזִיקָה קְוַונְטִית. הַשָּׁנָה הוּא הָיָה אֶחָד הַכּוֹתְבִים שֶׁל מַאֲמָר שֶׁהִתְפַּרְסֵם בִּכְתַב הָעֵת הַמַּדָּעִי Nature, אֶחָד הַחֲשׁוּבִים בָּעוֹלָם.

עַכְשָׁיו סִימוֹנְס לוֹמֵד לְתוֹאַר נוֹסָף, בְּמַדְעֵי הָרְפוּאָה. הַחֲלוֹם שֶׁלּוֹ הוּא לִמְצוֹא דֶּרֶךְ לְהַאֲרִיךְ אֶת חַיֵּי הָאָדָם. בְּקָרוֹב הוּא יַגִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל וְיַעֲבוֹד כְּחוֹקֵר בְּאוּנִיבֶרְסִיטַת בַּר־אִילָן.

לָאַחֲרוֹנָה הוּא הִתְאָרַח בְּבֵית שַׁגְרִיר יִשְׂרָאֵל בְּבֶלְגְיָה, דָּוִד סָרַנְגָּה. לְפִי הַשַּׁגְרִיר, סִימוֹנְס בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל בִּגְלַל הָרָמָה הַגְּבוֹהָה שֶׁל הַמֶּחְקָר בַּתְּחוּמִים שֶׁלּוֹ. סִימוֹנְס וְהוֹרָיו אֵינָם יְהוּדִים.

מילון · Szószedet

גָּאוֹן	zseni	תּוֹאַר שֵׁנִי	mesterdiploma	דּוֹקְטוֹרָט	doktori fokozat (PhD)
מַאֲמָר	cikk, tanulmány	כְּתַב עֵת	folyóirat	לְהַאֲרִיךְ	meghosszabbítani
חוֹקֵר	kutató	רָמָה	szint		

שאלות · Kérdések

1. מָה לָמַד סִימוֹנְס בְּהוֹלַנְד, וּמָה בְּבֶלְגְיָה?
2. אֵילוּ תְּאָרִים הוּא קִיבֵּל, וּבְאֵיזֶה גִּיל?
3. מָה הַחֲלוֹם שֶׁלּוֹ?
4. לָמָּה, לְפִי הַשַּׁגְרִיר, הוּא בָּחַר בְּיִשְׂרָאֵל?

ארכאולוגיה

לָרִאשׁוֹנָה: 22 כְּלֵי חֶרֶס עַתִּיקִים חָזְרוּ מִיִּשְׂרָאֵל לְיָוָן

בִּשְׁנַת 2020 עָרְכוּ רְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת, מִשְׁטֶרֶת יִשְׂרָאֵל וּרְשׁוּת הַמִּסִּים חֲקִירָה גְּדוֹלָה נֶגֶד סַחַר לֹא חוּקִּי בְּעַתִּיקוֹת. הַחוֹקְרִים נִכְנְסוּ לְגָלֶרְיָה, לְמַחְסָנִים וּלְדִירוֹת בְּאֵזוֹר תֵּל אָבִיב, וּמָצְאוּ אַלְפֵי חֲפָצִים עַתִּיקִים מִיִּשְׂרָאֵל וּמֵאֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת.

22 מֵהַחֲפָצִים הֵם כְּלֵי חֶרֶס יְוָנִיִּים מִן הַמֵּאָה הַשְּׁמִינִית עַד הַמֵּאָה הָרְבִיעִית לִפְנֵי הַסְּפִירָה – בְּנֵי 2,400 עַד 2,800 שָׁנָה. עַל חֵלֶק מֵהֶם מְצוּיָרוֹת דְּמוּיוֹת בְּשָׁחוֹר אוֹ בְּאָדוֹם, עִם סִיפּוּרִים מִן הַמִּיתוֹלוֹגְיָה הַיְוָונִית. אֲנָשִׁים הִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּכֵּלִים בַּחַיִּים הַיּוֹמְיוֹמִיִּים, בְּטִקְסִים דָּתִיִּים וּבְקִבּוּרָה.

בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, 13 בְּאוֹקְטוֹבֶּר, הֶעֱבִירוּ אֶת הַכֵּלִים לְיָוָן בְּטֶקֶס בַּמּוּזֵיאוֹן הָאַרְכֵאוֹלוֹגִי הַלְּאוּמִי בְּאָתוּנָה. שַׂרַת הַתַּרְבּוּת שֶׁל יָוָן, לינה מנדוני, אָמְרָה שֶׁזּוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַחֲזִירָה עַתִּיקוֹת לְיָוָן, וְשֶׁלַּהַחְזָרָה יֵשׁ מַשְׁמָעוּת מְיוּחֶדֶת.

שַׂגְרִירַת יִשְׂרָאֵל בְּיָוָן, פְּנִינַת יָנַאי, אָמְרָה שֶׁהַשְּׁמוּצִיאִים חֵפֶץ מֵהַמָּקוֹם שֶׁלּוֹ, הַסִּיפּוּר שֶׁלּוֹ נִקְטָע – וְעַכְשָׁיו הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ. שְׁתֵּי הַמְּדִינוֹת מְתַכְנְנוֹת לַחְתּוֹם בְּקָרוֹב עַל מִסְמָךְ שֶׁל שִׁיתּוּף פְּעוּלָה.

מילון · Szószedet

סַחַר	kereskedelem	לֹא חוּקִּי	illegális	חֲקִירָה	nyomozás		
חֲפָצִים	tárgyak	כְּלֵי חֶרֶס	cserépedények	לִפְנֵי הַסְּפִירָה	időszámításunk előtt		
קְבוּרָה	temetés	נִקְטָע	megszakad				

שאלות · Kérdések

1. מִי עָרַךְ אֶת הַחֲקִירָה בִּשְׁנַת 2020?

2. בְּנֵי כַּמָּה הַכֵּלִים?

3. לְמָה שִׁימְשׁוּ הַכֵּלִים בָּעֵת הָעַתִּיקָה?

4. מָה אָמְרָה הַשַּׁגְרִירָה עַל חֵפֶץ שֶׁמּוֹצִיאִים מֵהַמָּקוֹם שֶׁלּוֹ?

ספורט

הִיסְטוֹרְיָה בְּרוטֶרְדָם: שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים בְּגְמַר הַקַּרְקַע

בָּעִיר רוטֶרְדָם שֻׁבְּהוֹלַנְד נִמְשֶׁכֶת הַשָּׁבוּעַ אֲלִיפוּת הָעוֹלָם בְּהִתְעַמְּלוּת מַכְשִׁירִים. בַּמּוּקְדָּמוֹת, בְּסוֹף הַשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר, עָשׂוּ שְׁנֵי מִתְעַמְּלִים יִשְׂרְאֵלִים הִיסְטוֹרְיָה: לָרִאשׁוֹנָה, שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים עָלוּ יַחַד לִגְמַר תַּרְגִּיל הַקַּרְקַע.

הָרִאשׁוֹן הוּא אַרְטְיוֹם דּוֹלְגּוֹפְיָאט – אַלּוּף אוֹלִימְפִּי בְּטוֹקְיוֹ 2020, סְגַן אַלּוּף אוֹלִימְפִּי בְּפָרִיז 2024 וְאַלּוּף אֵירוֹפָּה בְּקַרְקַע. בַּמּוּקְדָּמוֹת הוּא קִיבֵּל צִיּוּן שֶׁל 14.300 וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁלִישִׁי. דּוֹלְגּוֹפְיָאט נוֹלַד בְּאוּקְרָאִינָה וְעָלָה לְיִשְׂרָאֵל עִם מִשְׁפַּחְתּוֹ בְּגִיל 12.

הַשֵּׁנִי הוּא נוֹעַם בֶּרְקוֹבִיץ׳, שֶׁזּוֹ הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלּוֹ בֵּין הַבּוֹגְרִים. הוּא קִיבֵּל 14.033, הָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁבִיעִי – וְנִכְנַס לִשְׁמוֹנַת הַמִּתְעַמְּלִים שֶׁיִּתְחָרוּ בַּגְּמָר.

הַגְּמָר יִתְקַיֵּים בְּשַׁבָּת, 24 בְּאוֹקְטוֹבֶּר. בַּתַּחֲרוּת הַקְּבוּצָתִית הִגִּיעָה נִבְחֶרֶת יִשְׂרָאֵל לַמָּקוֹם הָעֶשְׂרִים.

מילון · Szószedet

szertorna	הִתְעַמְּלוּת מַכְשִׁירִים	selejtező	מוּקְדָּמוֹת
ezüstérmes, második helyezett	סְגַן אַלּוּף	pontszám	צִיּוּן
versenyezni fognak	יִתְחָרוּ	válogatott	נִבְחֶרֶת
bajnok	אַלּוּף	felnőttek (felnőtt kategória)	בּוֹגְרִים

שאלות · Kérdések

1. אֵיפֹה מִתְקַיֶּימֶת הָאֲלִיפוּת?
2. אֵיזוֹ הִיסְטוֹרְיָה עָשׂוּ הַמִּתְעַמְּלִים?
3. בְּמָה זָכָה דּוֹלְגּוֹפְיָאט בָּעָבָר?
4. בְּאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה בֶּרְקוֹבִיץ׳ בַּמּוּקְדָּמוֹת?

חברה

96 שָׁנִים, 96 אַמְבּוּלַנְסִים – וְשִׁיעוּר בְּעֶזְרָה רִאשׁוֹנָה בְּאַפְּרִיקָה

מָגֵן דָּוִד אָדוֹם (מד״א), שֵׁירוּת הַחֵירוּם הָרְפּוּאִי הַלְּאוּמִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוֹגֵג 96 שָׁנִים. לִכְבוֹד הָאֵירוּעַ הִצִּיגוּ בַּשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר, בַּמַּטֶּה שֶׁל מד״א בְּרַמְלָה, 96 אַמְבּוּלַנְסִים חֲדָשִׁים.

הָאַמְבּוּלַנְסִים נִקְנוּ בְּעֶזְרַת תְּרוּמוֹת מִשָּׁבַע מְדִינוֹת, בֵּינֵיהֶן אַרְצוֹת הַבְּרִית, קָנָדָה, צָרְפַת וּבְרִיטַנְיָה. הֵם יַגִּיעוּ לְכָל הָאָרֶץ וְיִצְטָרְפוּ לָאַמְבּוּלַנְסִים שֶׁכְּבָר עוֹבְדִים – בְּעֵרֶךְ 2,000. בְּמד״א אוֹמְרִים שֶׁכָּךְ הֵם יַגִּיעוּ מַהֵר יוֹתֵר לְכָל מָקוֹם. הַמְּנַהֵל הַכְּלָלִי, אֵלִי בִּין, אָמַר שֶׁ־96 הוּא אָמְנָם גִּיל בּוֹגֵר, אֲבָל מד״א נִשְׁאַר צָעִיר וְחָזָק.

וְעוֹד חֲדָשׁוֹת מִמד״א: צֶוֶת שֶׁל הָאִרְגּוּן עָבַד לָאַחֲרוֹנָה רָחוֹק מִיִּשְׂרָאֵל, בְּדָרוֹם סוּדָן. יַחַד עִם שַׁגְרִירוּת יִשְׂרָאֵל, עִם מַשָּׁ״ב – סוֹכְנוּת הַסִּיּוּעַ שֶׁל מִשְׂרַד הַחוּץ – וְעִם הַצָּלָב הָאָדוֹם, הֵם הִדְרִיכוּ מַדְרִיכֵי עֶזְרָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַצָּלָב הָאָדוֹם בַּמְּדִינָה.

בְּדָרוֹם סוּדָן אֵין תָּמִיד צִיּוּד רְפוּאִי, וְלָכֵן הַמַּדְרִיכִים לָמְדוּ לַעֲצוֹר דִּימּוּם, לַחְבּוֹשׁ פְּצָעִים וּלְיַיצֵּב פְּצוּעִים בְּעֶזְרַת חֻפָּצִים מִן הַבַּיִת: סְדִינִים, מַגָּבוֹת, שְׁמִיכוֹת וּמַקְלוֹת. עַכְשָׁיו הֵם יְלַמְּדוּ אֲחֵרִים. ״לִפְעָמִים מִי שֶׁנּוֹתֵן עֶזְרָה רִאשׁוֹנָה הוּא הָאָדָם הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לָתֵת טִיפּוּל רְפוּאִי״, אָמַר אוּרִי שַׁחַם מִמד״א.

מילון · Szószedet

שֵׁירוּת חֵירוּם	mentőszolgálat, sürgősségi szolgálat	מַטֶּה	központ	תְּרוּמוֹת	adományok
עֶזְרָה רִאשׁוֹנָה	elsősegély	מַדְרִיכִים	oktatók	דִּימּוּם	vérzés
לַחְבּוֹשׁ	bekötözni	לְיַיצֵּב	stabilizálni		

שאלות · Kérdések

1. אֵיפֹה הִצִּיגוּ אֶת הָאַמְבּוּלַנְסִים הַחֲדָשִׁים?

2. אֵיךְ נִקְנוּ הָאַמְבּוּלַנְסִים?

3. אֶת מִי הֵדְרִיכוּ אַנְשֵׁי מד״א בְּדָרוֹם סוּדָן?

4. לָמָּה הֵם לָמְדוּ לַעֲבוֹד עִם חֲפָצִים מִן הַבַּיִת?

נְדִידַת הַסְּתָיו: יוֹתֵר מִ־10,000 עֲגוּרִים בְּאַגְמוֹן הַחוּלָה

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּתְחִילַת אוֹקְטוֹבֶּר.
2. מִצְּפוֹן־מַעֲרַב רוּסְיָה, מִפִּינְלַנְד וּמֵאֶסְטוֹנְיָה; חֵלֶק מֵהֶם מַמְשִׁיכִים לַאֲגַם טָאנָה בְּאֶתְיוֹפְיָה.
3. בַּיּוֹם הֵם מְחַפְּשִׂים אוֹכֶל בַּשָּׂדוֹת, וּבַלַּיְלָה הֵם חוֹזְרִים לָאֲגַם.
4. שַׁקְנָאִים, פְּלָמִינְגוֹ וְעוֹפוֹת דּוֹרְסִים.

הַנָּשִׂיא הֶרְצוֹג בְּבוּדָפֶשְׁט: פְּגִישׁוֹת, כֶּנֶס וְזִיכָּרוֹן מִשְׁפַּחְתִּי

תשובות למורה · Megoldások

1. עִם הַנָּשִׂיא באקה בְּאַרְמוֹן שאנדור, וְעִם רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה מגיאר בְּבֵית הַפַּרְלָמֶנְט.
2. שֶׁהִיא אַחַת הַגְּדוֹלוֹת בְּמֶרְכַּז אֵירוֹפָּה, וְשֶׁהַיְּהוּדִים שׁוֹמְרִים עַל הַדָּת וְהַמָּסוֹרֶת שֶׁלָּהֶם בְּחוֹפֶשׁ.
3. יוֹזְמָה שֶׁל הֶרְצוֹג שֶׁמְּחַבֶּרֶת בֵּין מַנְהִיגִים יְהוּדִים מִיִּשְׂרָאֵל וּמִכָּל הָעוֹלָם.
4. כִּי לִפְנֵי 35 שָׁנָה אָבִיו הָיָה הַנָּשִׂיא הָרִאשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָרַךְ בִּיקוּר מַמְלַכְתִּי בְּהוּנְגָרְיָה.

בֶּן 16, עִם דּוֹקְטוֹרָט: הַגָּאוֹן הַצָּעִיר מִבֶּלְגְיָה מַגִּיעַ לְבַר־אִילָן

תשובות למורה · Megoldások

1. הַנְדָּסַת חֶשְׁמַל בְּהוֹלַנְד, וּפִיזִיקָה בְּאוּנִיבֶרְסִיטַת אנטוורפן.
2. תּוֹאַר רִאשׁוֹן בְּגִיל 11, תּוֹאַר שֵׁנִי בְּגִיל 12 וְדוֹקְטוֹרָט בְּגִיל 15.
3. לְמְצוֹא דֶּרֶךְ לְהַאֲרִיךְ אֶת חַיֵּי הָאָדָם.
4. בִּגְלַל הָרָמָה הַגְּבוֹהָה שֶׁל הַמֶּחְקָר בַּתְּחוּמִים שֶׁלּוֹ.

לָרִאשׁוֹנָה: 22 כְּלֵי חֶרֶס עַתִּיקִים חָזְרוּ מִיִּשְׂרָאֵל לְיָוָן

תשובות למורה · Megoldások

1. רְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת, מִשְׁטָרַת יִשְׂרָאֵל וּרְשׁוּת הַמִּסִּים.
2. בְּנֵי 2,400 עַד 2,800 שָׁנָה.
3. לַחַיִּים הַיּוֹמְיוֹמִיִּים, לְטֶקְסִים דָּתִיִּים וְלִקְבוּרָה.
4. שֶׁהַסִּיפּוּר שֶׁלּוֹ נִקְטָע, וְעַכְשָׁיו הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ.

הִיסְטוֹרְיָה בְּרוטרדם: שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים בִּגְמַר הַקַּרְקַע

תשובות למורה · Megoldások

1. בָּעִיר רוטרדם שֶׁבְּהוֹלַנְד.
2. לָרִאשׁוֹנָה, שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים עָלוּ יַחַד לִגְמַר הַקַּרְקַע.
3. הוּא אַלּוּף אוֹלִימְפִּי בְּטוֹקְיוֹ 2020, סְגַן אַלּוּף בְּפָרִיז 2024 וְאַלּוּף אֵירוֹפָּה.
4. בַּמָּקוֹם הַשְּׁבִיעִי, עִם 14.033.

96 שָׁנִים, 96 אַמְבּוּלַנְסִים – וְשִׁיעוּר בְּעֶזְרָה רִאשׁוֹנָה בְּאַפְּרִיקָה

תשובות למורה · Megoldások

1. בַּמַּטָּה שֶׁל מד״א בְּרַמְלָה.
2. בְּעֶזְרַת תְּרוּמוֹת מִשָּׁבַע מְדִינוֹת.
3. אֶת מַדְרִיכֵי הָעֶזְרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַצָּלָב הָאָדוֹם.
4. כִּי בְּדָרוֹם סוּדָן אֵין תָּמִיד צִיּוּד רְפוּאִי.

טבע

תחנת ביניים בדרך לאפריקה: ספירת העגורים הראשונה של העונה באגמון החולה

נדידת הסתיו נמצאת בעיצומה. ביום שלישי השבוע, עם אור ראשון, נערכה באגמון החולה של קק״ל הספירה הראשונה של העונה, ונספרו בה כ־10,600 עגורים אפורים. הספירה נערכת עם שחר, ברגע שבו העגורים עוזבים את האגם, שבו בילו את הלילה, ויוצאים לחפש מזון בעמק. העגורים הראשונים הגיעו כבר בתחילת אוקטובר, ולפי ההערכות יגיעו עוד עשרות אלפים בשבועות הקרובים.

רוב העגורים מגיעים מצפון־מערב רוסיה, ואחרים מפינלנד ומאסטוניה. חלקם ממשיכים דרומה, עד אגם טאנה שבאתיופיה, ואילו אחרים נשארים בעמק החולה עד סוף החורף. בזכות המזון שבעמק ובזכות המים, שמגינים עליהם בלילה מפני טורפים ומפני הפרעות, אגמון החולה נחשב לתחנת ביניים בעלת חשיבות בין־לאומית בנתיב הנדידה: כאן הציפורים נחות, צוברות אנרגיה וממשיכות בדרכן.

לצד העגורים עוברים באזור גם שקנאים, כפנים, פלמינגו ועופות דורסים רבים. ענבר שלומית רובין, מנהלת השטח באגמון החולה, ציינה שהנדידה בעיצומה, והזמינה את הציבור להגיע ולצפות במחזה.

מילון · Szószedet

בְּעִיצּוּמָהּ	a javában (zajlik)	שַׁחַר	hajnal	תַּחֲנַת בֵּינַיִם	köztes állomás, pihenőhely
נָתִיב	útvonal	צוֹבְרוֹת	gyűjtenek, felhalmoznak	טוֹרְפִים	ragadozók
כַּפָּן (כַּפָּנִים)	kanalasgém	מַחֲזֶה	látvány		

שאלות · Kérdések

1. מתי נערכת הספירה, ומדוע דווקא אז?
2. מה עושים העגורים אחרי העצירה בחולה?
3. מדוע אגמון החולה חשוב לציפורים הנודדות?
4. לדיון: למה חשוב לשמור על מקומות כמו אגמון החולה, גם אם רוב הציפורים רק עוברות בהם?

נמקו.

כאן בבודפשט

בעקבות האב: הנשיא הרצוג בבודפשט, 35 שנה אחרי הביקור ההיסטורי

נשיא המדינה יצחק הרצוג קיים ביום שלישי ביקור מדיני בן 12 שעות בבודפשט – הביקור הראשון של בכיר ישראלי בהונגריה מאז כינונה של הממשלה החדשה בראשות פטר מגיאר, שנבחרה באביב. הרצוג התקבל בטקס רשמי בארמון שאנדור על ידי נשיא הונגריה, אנדראש באקה, ולאחר מכן נפגש עם ראש הממשלה בבניין הפרלמנט. השניים סיכמו להרחיב את שיתוף הפעולה בין המדינות, ומגיאר נענה להזמנה לבקר בישראל.

באקה ציין כי בהונגריה חיה אחת הקהילות היהודיות הגדולות במרכז אירופה, וכי חבריה יכולים לקיים את דתם ולשמור על מסורתם בחופשיות. ״ארצנו מגנה כל צורה של אנטישמיות״, אמר. הרצוג הודה להונגריה על עמדתה הנחרצת נגד אנטישמיות, והזכיר שני ימי שנה: 70 שנה למהפכה ההונגרית של 1956, שיום השנה שלה חל השבוע, ב־23 באוקטובר, ו־35 שנה לביקור הממלכתי של אביו, הנשיא חיים הרצוג, ביוני 1991 – הביקור הממלכתי הראשון של נשיא ישראלי מכהן בהונגריה.

מוקד הביקור היה כנס של ״קול העם״ – יוזמה שהקים הרצוג ובה 150 חברים: 50 מישראל, 50 מצפון אמריקה ו־50 משאר העולם. מטרתה לחבר בין מנהיגים יהודים ובין צעירים מישראל ומהתפוצות, ולגבש דרכים להתמודד עם האתגרים של הקהילות היהודיות. ״כל מה שאנחנו עושים בישראל משפיע על יהודים ברחבי העולם״, אמר הרצוג בכנס. בסיום הביקור נפגש הרצוג לשיחה משותפת עם מנהיגי הקהילות היהודיות בהונגריה.

מילון · Szószedet

בִּיקוּר מְדִינִי	diplomáciai látogatás	בָּכִיר	magas rangú (vezető)	בִּינּוּן	megalakulás
נַעֲנָה (לְהַזְמָנָה)	elfogadta (a meghívást)	נֶחְרָצֶת	határozott	מְכַהֵן	hivatalban lévő
תְּפוּצוֹת	diaszpóra	לְגַבֵּשׁ	kialakítani		

שאלות · Kérdések

1. מה היה מיוחד בעיתוי הביקור?
2. מה אמר באקה על יהודי הונגריה?
3. אילו שני ימי שנה הזכיר הרצוג?
4. לדיון: הרצוג אמר שכל מה שקורה בישראל משפיע על יהודים בעולם. האם גם אתם מרגישים

את זה בבודפשט? תנו דוגמה.

מדע

דוקטור בגיל 15: העילוי הבלגי לורן סימונס בדרך למעבדות בר־אילן

לורן סימונס, בן 16 מהעיר אוסטנדה שבבלגיה, נחשב לאחד הצעירים המחוננים בעולם. הוא סיים את בית הספר היסודי בגיל שש ואת התיכון בגיל שמונה, למד הנדסת חשמל באוניברסיטה הטכנולוגית של איינדהובן שבהולנד, ועבר משם ללימודי פיזיקה באוניברסיטת אנטוורפן. בגיל 11 כבר החזיק בתואר ראשון, בגיל 12 בתואר שני, ובגיל 15 קיבל תואר דוקטור בפיזיקה קוונטית.

השנה נמנה סימונס עם כותבי מאמר מחקר שהתפרסם בכתב העת Nature, מן היוקרתיים בעולם המדע. כעת הוא לומד לתואר נוסף, במדעי הרפואה, ושאיפתו אינה צנועה: למצוא דרך להאריך את חיי האדם. בקרוב יגיע לישראל כדי לעבוד כחוקר באוניברסיטת בר־אילן.

לפני המעבר התארח סימונס בביתו של שגריר ישראל בבלגיה, דוד סרנגה. לדברי השגריר, הנער בחר בישראל בשל הרמה האקדמית הגבוהה בתחומים שבהם הוא עוסק, ולא בגלל קשר משפחתי – לא הוא ולא הוריו קשורים ליהדות. ״זה שילוב של אהבה אמיתית לישראל ושל הערכה למחקר המדעי״, אמר סרנגה, והוסיף כי ״לישראל יש חברים רבים בבלגיה״.

מילון · Szószedet

עִילּוּי	csodagyerek, zseni	מְחוֹנָנִים	kiemelkedő tehetségűek
נִמְנָה עִם	közéjük tartozott	יוֹקְרָתִי	rangos, presztízsű
צְנוּעָה	szerény	הַעֲרָכָה	megbecsülés, elismerés
הֶחְזִיק בְּתוֹאַר	diplomával rendelkezett	שְׁאִיפָה	törekvés, cél

שאלות · Kérdések

1. תארו את המסלול האקדמי של סימונס עד גיל 15.
2. מה היה הישגו המדעי השנה?
3. מה פירוש הביטוי ״שאיפתו אינה צנועה״?
4. לדיון: האם כדאי לילד מחונן לסיים את בית הספר מהר כל כך, או שעדיף לו ללמוד עם בני גילו? נמקו.

ארכאולוגיה

הסיפור נמשך: לראשונה, ישראל השיבה ליוון עתיקות שנתפסו בסחר בלתי חוקי

ביום שלישי, 13 באוקטובר, הועברו במוזיאון הארכאולוגי הלאומי באתונה לידי שרת התרבות של יוון, לינה מנדוני, 22 כלי חרס עתיקים שנתפסו בישראל לפני שש שנים. לדברי מנדוני, זו הפעם הראשונה שישראל משיבה עתיקות ליוון. ההחזרה התאפשרה לאחר שהסתיימו ההליכים המשפטיים בישראל והוחלט על חילוט הממצאים.

הכלים נתפסו ב־2020, במבצע משותף של רשות העתיקות, משטרת ישראל ורשות המסים נגד סחר בעתיקות שנשדדו מאתרים ארכאולוגיים ומבתי קברות סביב הים התיכון. בפשיטות על גלריה, על מחסנים ועל דירות באזור גוש דן נמצאו אלפי פריטים, ורק 22 מהם זוהו כיווניים. הם מתוארכים למאות השמינית עד הרביעית לפני הספירה. על חלקם מופיעים מוטיבים בהשפעת אמנות המזרח הקדום, ואחרים מעוטרים בסגנון "הדמויות השחורות" או "הדמויות האדומות", בסצנות מן המיתולוגיה היוונית. הכלים שימשו בחיי היום־יום, בטקסי פולחן ובקבורה – חלקם הונחו בקברים כמנחה למתים.

ד"ר אמיר גנור, ראש היחידה למניעת שוד עתיקות ברשות העתיקות, הזהיר כי סחר בלתי חוקי בעתיקות אינו מכיר בגבולות, וכי הוא עלול לממן טרור ופשיעה מאורגנת. שגרירת ישראל ביוון, פנינת ינאי, אמרה כי הוצאת חפץ מהקשרו המקורי קוטעת את הסיפור ההיסטורי שהוא נושא, וכעת הסיפור יכול להימשך. שתי המדינות צפויות לחתום בקרוב על מזכר הבנות לשיתוף פעולה.

מילון · Szószedet

לְהָשִׁיב	visszaadni	חִילּוּט	elkobzás	נִשְׁדְּדוּ	kifosztották, elrabolták		
פְּשִׁיטוֹת	rajtaütések	מְתוֹאָרֲכִים	keltezik őket	פּוּלְחָן	kultusz, istentisztelet		
מִנְחָה	áldozati ajándék	הֶקְשֵׁר	összefüggés, kontextus				

שאלות · Kérdések

1. מה איפשר להחזיר את הכלים דווקא עכשיו?
2. כיצד נתפסו הכלים?
3. מדוע, לדברי אמיר גנור, סחר בעתיקות מסוכן?
4. לדיון: האם כל עתיקה צריכה לחזור לארץ שבה נמצאה? חשבו גם על המוזיאונים הגדולים באירופה.

ספורט

לראשונה: שני ישראלים בגמר הקרקע של אליפות העולם

אליפות העולם בהתעמלות מכשירים נערכת בימים אלה ברוטרדם שבהולנד, והגמר בתרגיל הקרקע ייערך בשבת, 24 באוקטובר. לראשונה, יתייצבו בגמר הזה שני מתעמלים ישראלים: ארטיום דולגופיאט ונועם ברקוביץ׳.

לדולגופיאט, יליד דניפרו שבאוקראינה שעלה ארצה בגיל 12, אין צורך בהצגה. הוא זכה במדליית הזהב בקרקע באולימפיאדת טוקיו – המדליה האולימפית הראשונה של ישראל בהתעמלות – במדליית הכסף בפריז 2024 ובזהב באליפות העולם ב־2023, ובאוגוסט האחרון הוכתר לאלוף אירופה בזאגרב. במוקדמות קיבל ציון של 14.300 ודורג שלישי.

ההפתעה היא ברקוביץ׳, שזו לו העונה הראשונה בקרב הבוגרים. עם ציון של 14.033 הוא דורג שביעי והבטיח לעצמו מקום בין שמונת המתחרים בגמר. בתחרות הקבוצתית סיימה נבחרת ישראל, שכללה גם את רון פיאטוב, איליה ליובימוב ורון אורטל ממכבי תל אביב, במקום ה־20.

מילון · Szószedet

יִתְיַצְּבוּ	kiállnak, megjelennek	יְלִיד	születésű
הוּכְתַּר	megkoronázták (bajnok lett)	דּוֹרַג	helyezést ért el
הִבְטִיחַ לְעַצְמוֹ	biztosította magának	מִתְחָרִים	versenyzők
עוֹנָה	szezon	אֵין צוֹרֶךְ בְּהַצָּגָה	nem kell bemutatni

שאלות · Kérdések

1. מה היסטורי בגמר הקרקע הקרוב?
2. מנו שלושה הישגים של דולגופיאט.
3. מדוע הכתבה מכנה את ברקוביץ׳ ״ההפתעה״?
4. לדיון: מה יכול לעזור לספורטאי צעיר להצליח, כשבנבחרת שלו יש אלוף גדול? נמקו.

חברה

96 אמבולנסים ל־96 שנה – ושיעור באלתור מציל חיים בדרום סודן

מגן דוד אדום, שירות החירום הרפואי הלאומי, ציין 96 שנה להיווסדו בטקס במטה הארגון ברמלה, ובו הוצגו 96 אמבולנסים חדשים. הרכבים, שנרכשו בתרומות של אגודות ידידי מד״א בשבע מדינות – ארצות הברית, קנדה, צרפת, בריטניה, שווייץ, בלגיה ואוסטרליה – יפוזרו ברחבי הארץ ויצטרפו לצי של כ־2,000 אמבולנסים. לפי הארגון, התוספת תשפר את הפריסה, תקצר את זמני ההגעה ותחזק את ההיערכות לאירועים רבי נפגעים.

המנכ״ל, אלי בין, אמר כי אמנם 96 הוא גיל בוגר, אך מד״א נותר ארגון צעיר וחזק, בעל יכולות מתקדמות להצלת חיים, והודה לתורמים ולאגודות הידידים ברחבי העולם.

ועוד מפעילות הארגון: צוות של מד״א, בראשות חיים רפאלוביץ, מנהל ההיערכות לאסונות, הדריך בדרום סודן מדריכי עזרה ראשונה של הצלב האדום. ההכשרה נערכה בשיתוף שגרירות ישראל, מש״ב – סוכנות הסיוע של משרד החוץ – והוועד הבין־לאומי של הצלב האדום. המשתתפים למדו לעצור דימום, לחבוש פצעים ולקבע פגיעות באמצעות פריטים ביתיים – סדינים, מגבות, שמיכות ומקלות – ותרגלו תרחישים מציאותיים שבהם צריך לקבל החלטות כשהמשאבים מועטים. כך יוכלו להעביר את הידע הלאה. ״לפעמים מי שנותן עזרה ראשונה הוא האדם היחיד שיכול להעניק טיפול רפואי״, אמר אורי שחם ממד״א.

מילון · Szószedet

לְצַיֵּין	megünnepelni, megemlékezni	הִיווָסְדוּת	megalapítás
פְּרִיסָה	lefedettség	הִיעָרְכוּת	felkészülés
אִלְתּוּר	rögtönzés, improvizáció	מַשְׁאַבִּים	erőforrások
צִי	flotta, járműpark		
רַבִּי נִפְגָּעִים	sok sérülttel járó (esemény)		

שאלות · Kérdések

1. מה ישפרו האמבולנסים החדשים, לפי מד״א?
2. מי מימן את רכישת האמבולנסים?
3. מדוע אימנו את המדריכים בדרום סודן לעבוד עם פריטים ביתיים?
4. לדיון: אילו חפצים בבית שלכם יכולים לעזור במקרה חירום? האם כדאי שכל תלמיד ילמד עזרה ראשונה? נמקו.

תחנת ביניים בדרך לאפריקה: ספירת העגורים הראשונה של העונה באגמון החולה

תשובות למורה · Megoldások

1. עם שחר, ברגע שבו העגורים עוזבים את האגם ויוצאים לחפש מזון בעמק.
2. חלקם ממשיכים דרומה עד אגם טאנה באתיופיה, ואחרים נשארים בעמק החולה עד סוף החורף.
3. יש בו מזון, והמים מגינים עליהן בלילה מטורפים ומהפרעות; כאן הן נחות וצוברות אנרגיה להמשך הדרך.
4. תשובה פתוחה.

בעקבות האב: הנשיא הרצוג בבודפשט, 35 שנה אחרי הביקור ההיסטורי

תשובות למורה · Megoldások

1. זה הביקור הראשון של בכיר ישראלי בהונגריה מאז כינון הממשלה החדשה.
2. שזו אחת הקהילות היהודיות הגדולות במרכז אירופה, שהיהודים חופשיים לקיים את דתם, ושהונגריה מגנה כל צורה של אנטישמיות.
3. 70 שנה למהפכת 1956 ו־35 שנה לביקור הממלכתי של אביו ב־1991.
4. תשובה פתוחה.

דוקטור בגיל 15: העילוי הבלגי לורן סימונס בדרך למעבדות בר־אילן

תשובות למורה · Megoldások

1. יסודי בגיל 6, תיכון בגיל 8, הנדסת חשמל באיינדהובן ופיזיקה באנטוורפן; תואר ראשון בגיל 11, תואר שני בגיל 12 ודוקטורט בפיזיקה קוונטית בגיל 15.
2. הוא נמנה עם כותבי מאמר מחקר שהתפרסם בכתב העת Nature.
3. שהמטרה שלו גדולה מאוד: למצוא דרך להאריך את חיי האדם.
4. תשובה פתוחה.

הסיפור נמשך: לראשונה, ישראל השיבה ליוון עתיקות שנתפסו בסחר בלתי חוקי

תשובות למורה · Megoldások

1. סיום ההליכים המשפטיים בישראל וההחלטה לחלט את הממצאים.
2. במבצע משותף של רשות העתיקות, המשטרה ורשות המסים ב־2020, בפשיטות על גלריה, על מחסנים ועל דירות בגוש דן.
3. הוא אינו מכיר בגבולות, והוא עלול לממן טרור ופשיעה מאורגנת.
4. תשובה פתוחה.

לראשונה: שני ישראלים בגמר הקרקע של אליפות העולם

תשובות למורה · Megoldások

1. לראשונה יתחרו בו שני ישראלים.
2. זהב בטוקיו, כסף בפריז 2024, זהב באליפות העולם 2023, אליפות אירופה 2026 (שלושה מהם).
3. כי זו עונתו הראשונה בקרב הבוגרים, ובכל זאת הגיע לגמר.
4. תשובה פתוחה.

96 אמבולנסים ל־96 שנה – ושיעור באלתור מציל חיים בדרום סודן

תשובות למורה · Megoldások

1. את הפריסה, את זמני ההגעה ואת ההיערכות לאירועים רבי נפגעים.
2. אגודות ידידי מד״א בשבע מדינות.
3. כי לעיתים קרובות אין שם ציוד רפואי, ומי שנותן עזרה ראשונה עשוי להיות היחיד שיכול לעזור.
4. תשובה פתוחה.